No. 214. 1837.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 9 September.



NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Stad *BREDA*, gelet op het Besluit van Zijne Excellentie den Heere Gouverneur der Provincie *Noord-Braband*, van den 14den Augustus 1837, A. n°. 33, — Afdeeling van Policie, — (*Provinciaal-Blad n°. 122*), houdende aanschrijving, tot het aanleggen van Registers, ter opneming van de Beroeps-aangiften der Waarborgschatpligtigen, zijnde van den volgenden inhoud:

» DE GOUVERNEUR DER PROVINCIE *Noord-Braband*, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Exc. den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 10den dezer maand, n°. 91, 1ste afdeeling;

» In aanmerking nemende, dat door Heeren Generaal Meesteren der Munt, aan genoemden Heer Minister is te kennen gegeven, dat langzamerhand, zelfs bij sommige Gemeentebesturen, de erroneuse meening is ingeslopen, dat de verklaringen, welke alle Kooplieden en Werkmeesters in Goud en Zilver, naar aanleiding van Art. 72 en 73 der Wet van 19 brumaire, 6e jaar, bij de municipaliteit van het Kanton, alwaar zij gevestigd zijn, verpligt zijn af te leggen, zoude kunnen vervangen worden door eene gelijke verklaring, welke bij de Wet van 21 Mei 1819, (*Staatsblad n°. 14*), ter bekoming van het patent gevorderd wordt- dat nietmin de bedoelde verklaringen als geheel afgescheiden van elkander te beschouwen zijn, zoo wel wat het doel betreft, waartoe zij gevorderd worden, als wat derzelver vorm en inhoud aanbelangt; en dat eindelijk de ten deze bestaande dwaling, ligtelijk tot vervolging tegen de waarborgschatpligtigen zoude kunnen leiden, en zulks te meer, daar het toenemend aantal der clandestine (althans bij het Muntbestuur niet bekende) handelaren de noodzakelijkheid heeft doen gevoelen, om met eenigen nadruk de bevelen tot handhaving der ten deze bedoelde wetsbepaling te hernieuwen,

» Heeft goedgevonden en verstaan, de Besturen der steden en Gemeenten in deze Provincie, binnen welke waarborgschatpligtigen gevestigd zijn, of zich later mogten komen te vestigen, aan te schrijven, om dadelijk op ontvangst dezes, een Register aan te leggen tot het opnemen van de beroeps aangiften dier waarborg-schatpligtigen, en zulks onafhankelijk van hetgeen dien aangaande ten aanzien van het patentregt is voorgeschreven; en om daarvan de belanghebbenden in hunne Stad of Gemeente te verwittigen en dezelve tot het doen dier aangiften op te roepen; wordende aan gezegde Besturen tevens opgemerkt, dat als WAARBORG-SCHATPLIGTIGEN te beschouwen zijn, niet alleen de eigenlijk gezegde *Goud- en Zilversmeden of Kasthouders*, maar ook de *Juweliers*, *Diamant-zetters*, *Plaatwerkers*, *Messenmakers*, *Knoopmakers*, *Instrumentmakers*, *Gouddraadtrekkers*, *Passement- en Borduurwerkers*, *Uurwerkmakers en Herstellers*, *Koopliedenin Kramerijen*, *Uitdragers*, *Brillenverkoopers*, *Zwaardvegers*, *Wapen- en Stempelsnijders*, *Polijsters*, *Wisselaars* en in het algemeen al wie eenige, het zij geheel of gedeeltelijk uit goud en zilver bestaande werken, vervaardigt, bewerkt of daarin handel drijft.

» En zal dit besluit, door middel van het *Provinciaal-Blad*, worden gebragt ter kennisse van de Besturen der Steden en Gemeenten in deze Provincie, ten einde zich daarnaar te gedragen.

's Hertogenbosch, den 14den Augustus 1837.

De Gouverneur voornoemd,
Bon. VAN DEN BOGAERDE."

BRENGEN den inhoud van voormeld Besluit, bij deze ter kennisse der daarbij aangeduide Waarborg Schatpligtigen binnen deze Stad, met berigt, dat zij zich, voor zoo veel zulks nog niet mogt hebben plaats gehad, tot het doen opnemen in het Register van die beroeps-aangiften, dagelijks ter Stads Secretarij kunnen aanmelden; met aanmaning tevens om aan deze hunne verpligting te beantwoorden, ten einde vervolgingen te voorkomen.

Breda, den 28. Augustus 1837.

DE ROY, vt.
Ter ordonnantie van dezelven;
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

Frankrijk.

PARIJS, den 6den September.

De hertog *van Nemours* is gisteren op den middag van St. Cloud naar Marseille vertrokken, om zich daar naar de Afrikaansche kust in te schepen. Voor zijn vertrek heeft hij nog een langdurig onderhoud met den minister van oorlog gehad.

Het vorstelijk gezin heeft zich na het vertrek des hertogs naar Parijs begeven, alwaar Z. M. een kabinetsraad heeft bijgewoond, die van twee ure tot half zes geduurd heeft.

— Uit Gibraltar heeft men het berigt ontvangen, dat het oorlogsvaartuig *de Hercules*, aan boord waarvan zich de prins *van Joinville* bevindt, den 16den des middags aldaar het anker had geworpen. In den morgen van den volgenden dag heeft Z. K. H. zich naar den wal begeven, alwaar de burgerlijke en militaire overheden der stad hem opwachtten. Door den gouverneur en andere hoofd-officieren vergezeld, en begeleid van eene eerewacht, heeft de prins de geduchte verdedigings-werken der plaats in oogenschouw genomen, en vervolgens een rijk *dejeuner* dat te zijner eere gegeven werd, bijgewoond. De prins scheen ongemeen te behagen. Hoewel de bestemming van den prins was om regtstreeks naar Teneriffe te zeilen, zoo schijnt de Fransche konsul van Tanger, die zich te Gibraltar bevond, Z. K. H. te hebben overgehaald om eerst die Marokkaansche haven te bezoeken.

— Men verzekert dat de toestemming van Z. H. den Paus, voor het huwelijk tusschen den neef des konings van Wurtemberg en de prinses *Maria van Orleans* reeds ontvangen is. [In een Duitsch blad wordt thans ook verzekerd dat de bezwaren welke tegen dit huwelijk bestonden, geheel uit den weg waren geruimd.]

— De zoon van den maarschalk *Rapp*, kapitein in beijersche dienst, is alhier aangekomen, en heeft vergunning gevraagd om de onderneming tegen Constantine, eenvoudig als vrijwilliger bij te wonen.

In hoedanigheid van schilder zal deze expeditie worden bijgewoond door den heer *Jules Rigo*, een jong, veelbelovend kunstenaar, wiens schilderstukken, op het museum van Versailles prijkende, de aandacht zeer hebben tot zich getrokken.

— De heeren *Rothschild* en *Eichthal*, bestuurders van den ijzeren spoorweg van Parijs naar St. Germain, hebben, naar verzekerd wordt, toestemming van het ministerie gevraagd tot het aanleggen van een zijtak van dien weg naar Poissy. Daar het aan het goedvinden des konings is overgelaten om vergunning tot het aanleggen van zijtakken te geven, en de kamer dus niet daarmede gemoeid behoeft te worden, meent men dat reeds zeer spoedig een begin met dezelve zou gemaakt kunnen worden. Men verzekert, dat de nieuw uit te geven aandeelen voor dezen weg voor de houders van aandeelen in den spoorweg van St. Germain à pari zouden te bekomen zijn.

— Het verblijf van den heer *de Villèle* te Bordeaux, heeft reeds onderscheidene geruchten in omloop doen komen. Reeds heeft men verzekerd dat de legitimistische partij hem aan haar hoofd in de kamer van afgevaardigden wilde stellen; thans wordt gezegd dat hij pogingen doed om in de westelijke departementen van Frankrijk eene leening voor don *Carlos* tot stand te brengen.

— De militaire overheden te Bordeaux hebben bij dagorders hunne hooge tevredenheid te kennen gegeven over het door de troepen, gedurende de aldaar plaats gehad hebbende ongeregeldheden, gehouden gedrag.

— Het aantal cholera sterfgevallen te Marseille bedroeg den 1sten dezer reeds 66; de ziekte, die, gelijk men ziet, in de stad toenam, begon zich ook in de omstreken te verspreiden. Twee dagen voor deze toeneming, was er boven Marseille een zwaar onweder losgebarsten.

— Uit Toulon schrijft men dat eene telegraphische depeche aldaar den last tot het dadelijk uitrusten van de stoomboot *le Coureur* had aangebragt. Dit vaartuig, wordt voor drie maanden van het noodige voorzien, maar evenmin als van de eskaders van de admiralen *Gallois* en *Lalande*, wist men de bestemming van dezen bodem. Men meende te Toulon echter dat *le Coureur* tot het overbrengen van troepen uit Marseille of uit Port Vendres naar de afrikaansche kust bestemd was.

De kapitein *Deloffre* is tot havenkapitein te Bona benoemd gedurende den togt van Constantine. Den 2den zou hij zich aan boord van de stoomboot *Cerberus* derwaarts begeven om voor de geregelde ontscheping der troepen te waken.

— Een berigt uit Sevilia, van den 20sten Augustus, door het dagblad *l'Espagnol* medegedeeld, maakt van eene wreedaardige vervolging gewag welke de Christenen te Tanger van de barbaarsche bevolking zouden geleden hebben, en bij welke gelegenheid de woningen der konsuls van Frankrijk, Engeland en Spanje verwoest en de Engelsche konsul zelfs om het leven gebragt zou zijn. In hoe verre deze berigten op eenigen grond steunen, zal nader moeten blijken.

— Er is van regeringswege nog niets naders omtrent de krijgsverrigtingen van het Schiereiland openbaar gemaakt. In een bijzonderen brief uit Saragossa van den 31sten Augustus leest men daaromtrent het volgende:

» Don *Carlos*, die nog altijd dezelfde stellingen bezet houdt, legt den meester ijver aan den dag in het bijeen brengen van eenen aanzienlijken krijgsvoorraad, dien hij te Cantavieja opstapelt; hij schijnt zich weinig moeite te geven, om bij de bevolking bemind te geraken, daar hij gestadig zware belastingen heft.

« Sedert gisteren heeft zich het gerucht verspreid, dat *Cabrera* met een goeden geldvoorraad, in drie konvooijen verdeeld zou zijn verdwenen, en men noch de rigting, waarheen hij zich begeven had, noch het doel van zijn vertrek wist. Hoewel de gegrondheid van dit gerucht nog niet eens bewezen is, heeft men reeds gissingen wegens dit plotseling vertrek geopperd. Sommigen gelooven

althans, dat dit ondernemend karlistische legerhoofd er op uit was om eene nieuwe expeditie uit te rusten.

» Naar de blijken, welke de bevolking van hare gezindheid geeft, te oordeelen, zou het niet onwaarschijnlijk zijn dat er eene omwenteling plaats greep; het schijnt aan de omwentelings-gezinden alleen slechts nog aan een bekwaam en onverdroten aanvoerder te haperen.

» *Espartero* moet op het punt zijn om de vijandelijke magt te hebben bereikt."

— Uit Bayonne heeft men het volgende schrijven van den 2den September ontvangen: » De berigten die men van Tolosa, van den 30sten, ontvangt, houden in dat de christinische expeditie [waarschijnlijk de vliegende kolonne, waarvan gisteren gesproken werd], die zich den 27sten van Oyarzun op Laroca had gerigt, hare krijgsverrigtingen bepaald had tot het in brand steken van eenige wapensmederijen en woningen. De kolonel *Ibero*, die met eenige karlistische benden tegen hen was opgerukt, heeft deze kolonne weldra verspreid.

» Drie bataillons der christinische bezetting van Hernani, hebben eenen uitval gedaan, doch zijn door de Guipuzcoanen teruggeslagen.

» De generaal *Uranga* heeft, naar luid van onderscheidene brieven, achtervolgelijk de steden Trevino, Arminoroz en la Puebla d'Argenton ingenomen.

» *Iriarte* houdt Pampeluna nog naauw ingesloten. Den 31sten hoorde men naar de zijde van Berguette een hevig geschutvuur, hetwelk in de rigting van Pampeluna scheen plaats te hebben. — De troepen die in de citadel zijn opgesloten, maken geen gemeene zaak met de oproerlingen. In de stad zijn reeds 70,000 piasters aan buitengewone belastingen geheven."

Te Saragossa heeft de nederlaag van *Buerens* een hoogst ongunstigen indruk gemaakt. Het verlies door dien generaal geleden, beloopt 840 man.

— De uit Madrid ontvangen gewone tijdingen loopen nog niet verder dan tot den 28sten. » Er was toen," zegt het *Journal des Débats*, » niets belangrijks in die hoofdstad voorgevallen. Men ging er met het arbeiden aan de verdedigingswerken voort, die de stad wel niet in staat zullen stellen om een geregeld beleg door te staan (hetgeen haar niet mogelijk zou zijn), maar haar althans tegen eenen overval van eenige expeditie als die van *Zariategui*, zullen kunnen beveiligen.

» De heer *Ramon Adan* is tot onder-secretaris van staat bij het ministerie voor de binnenlandsche zaken benoemd. Al de onderstaats-secretarissen zullen achtervolgelijk vervangen worden.

» De minister van financien stelt de meestmogelijke pogingen te werk om met de Madridsche bankiers eene leening van 120 millioenen realen (30 millioen franken) te sluiten, ten einde met die gelden in de nooden van het leger te voorzien.

» De neerlaag van den generaal *Buerens* in Arragon was te Madrid bekend. De generaal *Espartero* heeft terstond de rigting naar Siguenza genomen, om zich met de generaals *Oraa* en *Buerens* te vereenigen, tot het tegenhouden van de legermagt des pretendenten."

In de cortes-zitting van 28sten is door de afgevaardigden uit Katalonie, de omwentelingsgezinde leden *Felici*, *Roviralta*, *Rebas*, *Mendez*, *Cabrera* en anderen, het volgende voorstel gedaan:

« Volgens de loopende geruchten, zou de spaansche regering het voornemen koesteren om met het engelsch bewind een handelsverdrag te sluiten, waarbij de invoer van engelsche koopwaren, tegen betaling van een inkomend regt, in de spaansche havens zou worden toegestaan, en welk verdrag zou moeten strekken, om tot eene leening te geraken. Dien ten gevolge hebben onze lastgevers en met name de leden der gewestelijke deputatie van Barcelona, onderscheidene brieven aan ons gerigt, strekkende om ter uwer kennis te brengen, dat de vrees voor het sluiten eener dergelijke overeenkomst de inwoners dier hoofdstad met schrik en angst vervulde. Daar het bedoelde verdrag het land en de fabrijken van Katalonie ten eenenmale zou ten val brengen, verzoeken wij de cortes van wel te willen gelasten dat het gouvernement binnen den kortst mogelijken tijd bondige ophelderingen geve, omtrent dit voorgewend verdrag met Groot-Brittannie, of met eenige andere natie."

Na de voorlezing der uit Barcelona gezonden adressen, heeft de vergadering, zonder in beraadslaging te treden, haar zegel aan het voorstel gehecht.

In de bijzondere correspondentie uit de Spaansche hoofdstad leest men, dat drie bataillons van het Portugesche hulpkorps in Spaansche dienst, te Toro, op de grenzen van Portugal, in opstand waren gekomen en geweigerd hadden het Spaansch bewind langer te dienen.

De wensch om *Saldanha* [die, volgens de jongste, over Engeland ontvangen berigten, nog niet verder gevorderd was] in zijne krijgsverrigtingen in Portugal bij te staan, was, meende men, de oorzaak dier weigering geweest.

— Het dagblad van Girona, *El Postillon*, van den 29sten, deelt een officieel verslag van den kolonel *de Burgues* mede, waaruit men verneemt dat het dezen officier, den 26sten, uit Campredon met 2000 man vertrokken, gelukt was dienzelfden dag de karlisten tot het opbreken van het beleg van St. Juan de las Abadessas te noodzaken. Bij de nadering van *Burgues*, zou de geheele karlistische magt, uit 4000 man bestaande, weggetrokken zijn; de vijand had nog gepoogd de troepen der koningin te verschalken, doch dit was hem niet gelukt. — De bende van *Bep del Oli*, 500 man omstreeks sterk, onderschepte de gemeenschap tusschen Girona en Barcelona.

— Ter beurze ging heden niet veel van belang om, zelfs in de industriele actien nam men eenige verflaauwing waar; er liepen geene geruchten die eenigen invloed op de Spaansche schuldbrieven konden uitoefenen en dus was ook daarin weder weinig handel. De notering was: 5 pCt. 111, 110,85; 3 pCt. 79,30, 79,25; Sp. Ard. 20⅝, ½; Pass. 4¾; Nap. rent. 97,10, 97,05; Rom. L. 100⅝, 101.

Nederlanden.

BREDA, den 8sten September.

Bij eene publicatie van Z. Exc. den heer gouverneur dezer provincie, van den 1sten dezer, is bepaald: 1°. dat de groote jagt voor dit saizoen, zal geopend worden op den 12den dezer maand, en dat de sluittijd nader zal worden bekend gemaakt; 2°. dat echter niet zal mogen worden gejaagd op gronden, op welke de graanoogst nog te velde mogt staan, en 3°. dat het aan een ieder verboden wordt, buiten den Dingsdag, Vrijdag en Zaturdag van iedere week, met de lange jagt te jagen, en telkens meer te vangen dan vijf hazen.

— Men meldt van gisteren uit Amsterdam dat Z. M., bij Hoogstdeszelfs besluit van den 4den dezer maand, n°. 16, de akte van statuten der Hollandsche ijzeren Spoorweg-maatschappij heeft bekrachtigd en die maatschappij alzoo als definitief geconstitueerd moet worden beschouwd. Reeds waren sedert eenige dagen de werkzaamheden op het terrein van den geprojecteerden spoorweg tusschen Amsterdam en Haarlem in vollen gang, en beloofde het groot aantal arbeiders, hetwelk daaraan werd gebezigd, eene spoedige voltooijing dier belangwekkende onderneming.

— Het slot van het in ons laatstvorig nommer geplaatste overzigt van den staat van het *Schoolwezen* in 1835, getrokken uit het verslag deswege aan de staten-generaal gedaan, luidt als volgt:

» Wat nu meer bijzonder den staat van het onderwijs in elk gewest aangaat, blijkt het, dat in *Noord-Braband*, de gang van het onderwijs, over het algemeen genomen, stof tot verblijding gaf, in weerwil van de moeijelijkheden, welke de tijdsomstandigheden hebben opgeleverd. In deugdelijkheid, leiding en strekking staat hetzelve op eene gelukkige hoogte. In de steden, zoowel als ten platten lande, wakkert de belangstelling in het verbeterd onderwijs meer en meer aan, en de verbeterde school-inrigtingen verkrijgen van dag tot dag meerdere uitbreiding en vastheid. Mogten hier of daar de belangen van het schoolwezen minder ter harte worden genomen, zulks was niet zoo zeer toe te schrijven aan opzettelijke tegenkanting tegen het weldadige der school-verordeningen, als wel, hier uit bekrompene geldmiddelen, en daar uit karigheid of kwalijk geplaatste zuinigheid, om in de stoffelijke en velerlei andere behoeften van het onderwijs op eene behoorlijke wijze te voorzien. Over het algemeen echter laat het onderwijs aan armen en behoeftigen altijd nog veel te wenschen over. De meeste gemeente-besturen verliezen dit aangelegen onderwerp nog te veel uit het oog. Sommige gemeenten hebben zich echter, wat dit belang betreft, in het afgeloopen jaar voordeelig onderscheiden, en ook ten deze blijken van hooge belangstelling gegeven. — In *Gelderland* heeft het uiterlijk aanzien van het onderwijs op verschillende plaatsen wederom aanmerkelijke verbetering ondergaan, door het bouwen van geheel nieuwe of het herstellen van gemeentelijke schoollokalen. Omtrent den aard en deugdelijkheid van het onderwijs op de openbare scholen, valt in het algemeen aan te merken, dat bij hetzelve over het geheel wordt in acht genomen, dat het zij en blijve verstandsontwikkeling, en geenszins wat het eertijds eeniglijk was, aanleeren van klanken. De omvang van het onderwijs is niet op alle scholen even ruim. Op sommige is hetzelve stiptelijk bepaald tot de eerste noodige kennis. Op andere is het uitgestrekt tot de aardrijkskunde en vaderlandsche en algemeene geschiedenis. Hierbij wordt steeds geraadpleegd met den stand en toekomstige bestemming der leerlingen, en gezorgd, dat terwijl allen aanleeren wat hun tot genoegen en tot nut kan wezen, niemand echter overladen wordt met zoodanige kennis, welke hem of nooit te pas kan komen, of zelfs strekken zou om hem voor zijne toekomstige bestemming ongeschikt te maken. Dat op alle scholen het onderwijs niet even deugdelijk is, ligt in den aard der zaak. Alles komt aan op den graad van verkregene kennis bij den onderwijzer, op de geschiktheid om deze gemakkelijk mede te deelen, en om voorts eene strikte orde in de school en in den gang van het onderwijs te handhaven. Daar deze gaven aan verschillende onderwijzers verschillend zijn toegedeeld, kan het niet anders of de éene school moest bij de andere min gunstig afsteken; doch dit belet niet, dat men, over het geheel genomen, redenen van tevredenheid vindt en dat er werkelijk een goed getal openbare scholen gevonden wordt, aan welke men hoogen lof verschuldigd is. — In *Noord-* en *Zuid-Holland* heeft het lager schoolwezen in 1835 [illegible] kenmerkends opgeleverd. Het [illegible] bleef in [illegible] goeden toestand, Zuid-Holland heeft wederom zijne openbare schoolgebouwen met eenige geheel nieuwe vermeerderd gezien. Met de schoolvertrekken, zijn derzelver meubelen verbeterd en al de hulpmiddelen voor het onderwijs, terwijl de onderwijzers-woningen geheel of grootelijks in deze vernieuwing gedeeld hebben. De kosten zijn goedgemaakt door vereenigde bijdragen van het Rijk, het gewest en de gemeente. In het noordelijk gedeelte der Provincie, zijn de schoolvertrekken en onderwijzers-woningen op negen plaatsen verbeterd. In *Zeeland* werd het lager schoolwezen, gedurende den verloopen jaargang, weder geregeld voortgezet, en op nieuw werd opgemerkt, dat de gemeente-besturen, slechts weinige uitgezonderd, niet alleen het heilzame der school-inrigtingen en verordeningen

erkenden, maar ook de belangen van het onderwijs naar vermogen en met bijzonderen ijver bevorderden. In de meeste scholen is de leerwijze zeer voldoende. Ongeschikte leerboeken worden nergens meer aangetroffen. — In *Utrecht* heeft het lager onderwijs, zonder merkbare veranderingen, zijn geregelden gang gehouden. Eenige vooruitgang heeft echter plaats gehad door de verbetering van sommige schoollokalen, door de aanstelling van eenige meer bekwame onderwijzers, ter vervanging van oudere van jaren en door het toenemen van het getal scholieren. Op vele plaatsen is het aantal kinderen van armen en minvermogenden, die van het onderwijs verstoken blijven, nog vrij aanzienlijk, hoezeer hier en daar door particulieren hetzelve wordt bekostigd; op de voornaamste scholen worden jonge lieden tot onderwijzers aangekweekt. — In *Vriesland* hebben de pogingen, welke in dat gewest in de laatste jaren, ter verbetering van het lager schoolwezen zijn aangewend, vooral met opzigt tot de schoolvertrekken en onderwijzers-woningen, het inkomen van de onderwijzers, het afschaffen der nog in sommige dorpen en gehuchten bestaande zoogenaamde winterscholen en het doen vervangen van deze door scholen in welke het geheele jaar door, onafgebroken, onderwijs wordt gegeven, zeer gunstige uitkomsten opgeleverd; en het is met die algemeene verbetering, welke steeds, voor zooveel de omstandigheden en geldmiddelen zulks gedoogden, met klem is voortgezet, thans zoo verre gekomen, dat deze zoo belangrijke bemoeijingen eerlang voor afgedaan zullen kunnen worden gehouden, en dan slechts doelmatig zal behooren te worden onderhouden, wat met zooveel zorg en kosten is daargesteld. — In *Overijssel* blijft de staat van het onderwijs in het algemeen op voldoenden voet vooruitgaan. Omtrent het minder vlijtig bezoeken der scholen door kinderen, welke in de weverijën en spinnerijën werkzaam zijn, en wel op die jaren, dat zij vooral ter schole dienen te gaan, is, na een opzettelijk onderzoek, door het provinciaal bestuur eene aanschrijving aan de gemeente-besturen geschied, gegrond op de bestaande verordeningen omtrent het onderwijs. Over het algemeen neemt het aantal leerlingen jaarlijks toe, hetgeen te houden is als een groot gevolg, onder anderen, van den ijver der onderwijzers in het nakomen der op hen genomen verpligtingen en der uitvoering van de schoolwetten; kunnende ook van hen getuigd worden dat zij bij hun onderwijs de zedelijke vorming der leerlingen niet uit het oog verliezen. — In *Groningen* gaat het lager schoolwezen, even als vroeger, zijnen geregelden gang en laat het weinig te wenschen over. Onder dit weinige bekleedt eene voorname plaats, de verbetering van het inkomen van sommige onderwijzers; de in het eerste school-district bestaande zang-vereeniging van onderwijzers breidde haren werkkring uit, en werd ook reeds de weldadige moeder van verscheidene kleine zang-vereenigingen in onderscheiden dorpen en gehuchten. — In *Drenthe* is de gesteldheid van het lager onderwijs hoofdzakelijk dezelfde gebleven. Tot voortgaande uitbreiding van hetzelve blijft men er steeds op bedacht zijn, om daar, waar de plaatselijke omstandigheden dit toelaten, de aanwezige winterscholen allengs hun gebruik te doen vervangen door dezoodanige waarin het geheele jaar door onderwijs wordt gegeven. Het fonds voor weduwen en wezen nam in het afgeloopen jaar toe, en er hadden geene omstandigheden plaats, door welke hetzelve meer bezwaard werd, zoodat het zich zeer goed staande hield. Vele plaatselijke besturen gaven duidelijke bewijzen van derzelver gewilligheid om de belangen van het schoolwezen te helpen bevorderen; maar werden daarin meer of min teruggehouden door de vrees van de ingezetenen boven derzelver vermogen te zullen bezwaren.

Te gelijk met het verslag omtrent den staat van het *schoolwezen* over 1835, is dezer dagen, aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezonden het, in derzelver laatst gehoudene zitting, ter voldoening van de deswege bestaande grondwettelijke bepalingen, van regeringswege aan dezelve aangeboden verslag nopens den staat van het *Armwezen* over 1835.

Dit verslag is in drie hoofdstukken verdeeld. Het eerste handelt over de instellingen tot het verleenen van onderstand. Tot dezelve behooren de administratien voor de huiszittende armen, de genootschappen tot ondersteuning van schamele armen, de commissien of vereenigingen tot het uitdeelen van levensmiddelen en brandstoffen, gedurende den winter, de genootschappen tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen, de godshuizen, de gast- of ziekenhuizen en het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst. De instellingen tot het verleenen van onderstand zijn ten getale van 3361; 3359 derzelve zijn gemeentelijk; twee slechts hebben eene meer algemeene bestemming; deze laatste zijn: het genootschap tot ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen te 's Hertogenbosch, als deszelfs zorgen over de geheele provincie Noord-Braband uitstrekkende, en het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst. De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 127. Bij de overigen hebben 270,239 personen in de weldaden van die instellingen gedeeld, onbegrepen degenen die levensmiddelen of brandstoffen ontvangen hebben van de tot uitdeeling daarvan bestemde commissien of vereenigingen; de schijnbare vermeerdering van dat getal, in vergelijking van dat in het verslag over 1834 vermeld, vloeit nagenoeg geheel voort uit de omstandigheid, dat er over 1835 opgaven zijn ingekomen van onderscheidene instellingen, van welke deselve over 1834 niet waren ontvangen, en waaronder er zich eene bevindt die 12097 bedeelden telt. Het geheele getal der bedeelden staat in verhouding tot de bevolking als $106\frac{88}{100}$ tot 1000. De uitgaven bedragen in het geheel *f* 6,3..,309,56½, en dus minder dan over 1834. De ontvangsten bedragen in het geheel *f* 6,651,488,34, en dus meer dan over 1834.

Tot het tweede hoofdstuk, handelende over de instellingen welke strekken om het getal der armen te verminderen, behooren de scholen tot onderwijs, de werkscholen, het gesticht voor doofstommen, het gesticht voor blinden, de werkplaatsen van liefdadigheid, de kolonien der maatschappij van weldadigheid en het genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen. Er zijn 2078 instellingen welke tot vermindering van het getal der armen strekken; 2074 derzelve zijn gemeentelijk; de overige hebben eene meer algemeene bestemming; deze laatsten zijn: het gesticht voor doofstommen, dat voor blinden, de kolonien der maatschappij van weldadigheid, en het genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen. De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 7 der eerstvermelde; bij de overigen deelen 99914 personen in de weldaden dezer instellingen. Het gezamenlijk getal dier personen staat tot de bevolking als $39\frac{52}{100}$ tot 1000. De uitgaven bedragen in het geheel *f* 2,661,394,68½. De ontvangsten bedragen in het geheel *f* 2,722,698,98½. Bij de beschouwing dier geldelijke bijdragen, moet in het oog worden gehouden, dat in de opgaven omtrent de werkplaatsen van liefdadigheid, en die der maatschappij van weldadigheid, groote sommen voorkomen, welke slechts aangemerkt kunnen worden als omgezette gelden bij de uitoefening van het bedrijf, aan elk dezer instellingen eigen, en welke sommen dus niet behooren tot de uitgaven, aangewend tot verleening van onderstand door werkverschaffing, noch ook tot de ontvangsten, waardoor in die uitgaven is voorzien; zoodat de uitgaven van dien aard niet vatbaar zijn, om, in verhouding tot het getal der personen, welke in de weldadige werking dier instellingen gedeeld hebben, berekend te worden, als een gedeelte van het bedrag van aan behoeftigen verstrekten onderstand.

Het derde hoofdstuk handelt over de instellingen tot voorkoming van armoede. Daartoe behooren de banken van leening, de zieken- en begrafenisbussen, de weduwen- en weezen-fondsen en de spaarbanken. Er zijn 425 zoodanige instellingen: 408 derzelve zijn gemeentelijk, de overige strekken zich verder dan tot eene gemeente uit; deze laatste zijn de weduwen- en weezen-fondsen. De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 17. Het getal der personen welke tot die dezer instellingen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, met uitzondering van de banken van leening, toevlugt nemen, is 81,252; dat getal staat tot de bevolking als $32\frac{14}{100}$ tot 1000. De uitgaven bedragen in het geheel *f* 5,730,147,54½. De ontvangsten bedragen in het geheel *f* 901,255,86. Hier valt echter op te merken, dat, met betrekking, tot de banken van leening en de spaarbanken, de uitgaven en ontvangsten grootendeels eene omzetting van kapitaal zijn, zoo dat het verlies (wanneer dit plaats mogt hebben) alleen als uitgaaf, en de winst alleen als ontvangst te beschouwen is, terwijl het geheele bedrag dier uitgaven, evenmin als die van het 2de hoofdstuk, als verstrekten onderstand mag aangemerkt worden.

Deze drie hoofdstukken zamen trekkende, verkrijgt men het volgende algemeene overzigt: De instellingen van weldadigheid zijn ten getale van 5,861; 5841 zijn gemeentelijk; de overige hebben eene meer algemeene bestemming. De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 151. Het getal der personen, die in de weldaden dezer instellingen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, behalve die der commissien of vereenigingen, welke uitdeelingen van levensmiddelen en brandstoffen doen, en der banken van leenings, deelen is (behouden, eenige dubbele berekeningen) 451,405; in die der instellingen tot het verleenen van onderstand, 270,239; in die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, 99,914, en in die der instellingen tot voorkoming van armoede, 81,252. Het geheele getal dezer personen staat tot de bevolking als $178\frac{54}{100}$ tot 1000. Volgens de van de besturen der bedoelde instellingen ontvangen opgaven, bedragen de uitgaven in het geheel *f* 14,780,851,79½, namelijk, die der instellingen tot het verleenen van onderstand *f* 6,359,309,56½, die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen *f* 2,691,394,68½ en die der instellingen tot voorkoming van armoede *f* 5,730,147,54½. Volgens diezelfde opgaven bedragen de ontvangsten in het geheel *f* 15,075,443,18½, namelijk, die der instellingen tot het verleenen van onderstand *f* 6,651,488,34 die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen *f* 2,722,698,98½, en die der instellingen tot voorkoming van armoede *f* 5,701,255,86. Bij de beschouwing dezer sommen, moet echter gelet worden op de opmerkingen, welke hierboven ten aanzien der 2de en 3de hoofdstukken zijn gemaakt, nopens den aard der daarin voorkomende uitgaven en ontvangsten, waaruit bepaaldelijk voortvloeit, dat die uitgaven slechts gedeeltelijk eenen eigenlijk gezegden onderstand, aan behoeftigen verstrekt, uitmaken. Men heeft, even als zulks in vroegere verslagen is opgemerkt, ook in dit verslag niet kunnen vermijden de dubbele berekeningen, welke daaruit voortspruiten dat dezelfde personen, tot verschillende instellingen in betrekking staan. Daar echter de gevraagde inlichtingen voor verscheidene instellingen ontbreken, gelooft men niet dat uit die dubbele berekeningen, in de telling der personen, een groot verschil kan ontstaan. Ten aanzien van de uitgaven en ontvangsten is, de telling, ook mede dit jaar, bij gebreke van een gedeelte der gevraagde inlichtingen, wel zeker beneden de wezenlijkheid gebleven.

Ter Antwerpsche beurs van gisteren (7 *September*) waren genoteerd: Belg. 101¾; O. Met. 104⅝; Sp. Ardoin 18; Diff. 7; Nap. renten 90½; B. Tavolière 57; Sicil. 90¼; Rom. L. 100; dito Cert. te Antw. 97⅝; Braz. 86.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (7 September) werden de volgende fondsen verhandeld: Werkel. Schuld 2½ pCt. 52 5/16, dito 5 pCt. 100⅜, 2⅞; Kansb. f 22 1/16, 1/8; Amort.-Synd. 4½ pCt. 95 7/8, 9¾; dito 3½ pCt. 75½, ⅝; Handelm. 159¼, 158¾; Oost-Indie 5 pCt. 98¼; Ard. van 85 £ 18 1/8; Col. 19 ...

IN NAAM DES KONINGS.

VERKOOPING

bij Geregtelijke Uitwinning, ter Rolle van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Breda, van:

1°. Eene HUIZINGE en daaraan behoorende PAKHUIZEN, LOODSEN, PLEIN en ERVE, staande en gelegen aan de Oostzijde van de Haven te Breda, Arrondissement Breda, belend zuid de Heer P. A. WOUTERS, west de Havenkant, noord de Heer VAN HAL, en oost het volgende perceel, gequoteerd C. N°. 269, en op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 1081, bewoond bij den gearresteerden PIETER HUYSERS Az.

2°. Twee HUIZEN en ERVEN, door communicatie-deuren aan elkander verbonden, staande en gelegen aan de westzijde van de Visscherstraat te Breda, Arrondissement Breda, belend oost de Straat, zuid P. A. WOUTERS, noord de erfgenamen van wijlen den Heer VAN HAL, west het vorige perceel, gequoteerd C. Nos. 313 en 314, op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 1037, zijnde het Huis N°. 313 in gebruik bij de Weduwe JAN DE BIE, en het Huis N°. 314 bij den Heer ADRIANUS BOUWENS.

3°. Eene HUIZINGE en daaraan behoorende MAGAZIJN, TUIN en ERVE, zijnde vroeger drie Huizen geweest, staande en gelegen aan de noordzijde van de Oude Vest, bij de Keizersbrug, te Breda, Arrondissement Breda, belend oost de Heer M. WIJNANDS, west het Arm-Kinderhuis, zuid de Straat, en noord de erven van den President LE HEU, gequoteerd A. N°. 366, op het kadaster voorkomende sectie B. N°. 853, in huur bij de Stad Breda, en bewoond bij den Luitenant KOSTER.

4°. Het Gebouw DE SCHOUWBURG, daaraan aanexe WONING, en eene aan de noordzijde daartegen staande HUIZINGE, HOF, PLEIN en ERVE, hebbende den Uit- en Ingang door eene Poort aan de Veemarkt, staande en gelegen aan de noordzijde van de Oude Vest te Breda, Arrondissement Breda, belend oost de Heer Mr. P. GOUVERNEUR, west het Gereformeerd Weeshuis, zuid de Straat en noord de Heer FLOOREN en andere; gequoteerd A. Nos. 307 en 549, en op het kadaster voorkomende sectie B. N°. 505, zijnde de Woning in het gebouw de Schouwburg bewoond bij THERESIA WILLEMS, en de andere Huizinge bij ANTONIE VERMEULEN.

5°. Twee Blokken of eene dubbele Straat HUISJES, mitsgaders nog een Blok Huisjes, oostwaarts daartegen komende, en met den grond of erve daartoe behoorende, uitmakende de gewezen Antwerpsche Barakken, of Kazerne, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, nabij den Haagdijk, bij de Wal, Gampel, belend oost en zuid ANTONI HEYMANS en de Wal, west de Heer JOHANNES SMITS en andere, en noord de Gampel of Achterom, gequoteerd B. N°. 1 tot en met 85, op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 518 tot en met 557 en N°. 645 tot en met 689, in huur bij diverse personen.

6°. Eene HUIZINGE en ERVE, bevattende vier Boven- en vier Beneden-Woningen, bekend onder den naam van het Passantenhuis, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, aan het einde van de Boschstraat aldaar, op de oostzijde van zekeren Gang bij den Wal, die oost- en zuidwaarts daartegen komt, belendende ANTONIE OOMEN ten noorden en den Gang ten westen, gequoteerd A. N°. 634, en op het kadaster voorkomende sectie B. Nos. 311, 312, 313 en 314, in huur bij diverse personen.

7°. Twee HUISJES en ERVEN, onder eenen gevel gebouwd, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, bij de Boschstraat, op het Gasthuiseinde aldaar, in den Gang achter de Huizinge genaamd *Rapenburg*, noord en west DIELIS VAN RIEL, zuid de Heer VAN MIERLO, en oost de Heer W. DE HAAN Tz., gequoteerd D. Nos. 258 en 259, op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 596, het eene gemerkt D. N°. 258, bewoond bij MARTINUS JESPERS, en het andere bij CORNELIS STERKENS.

8°. Eene HUIZINGE, HOFJE en ERVE, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, aan de noordzijde van de Akkerstraat aldaar, belend oost ADRIANUS VAN GILS, west de Heer W. BEENS, zuid de Straat en noord de erven J. DE MEEL, gequoteerd A. N°. 155, en op het kadaster voorkomende sectie B. N°. 972, bewoond bij JAN SLOKKERS.

9°. Eene HUIZINGE en ERVE, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, op de oostzijde van den Gang, achter de Huizinge genaamd *de Koevoet*, uitkomende in de St. Jansstraat aldaar, belend ten zuiden JOSEPH TEULINGS, ten noorden de erven LANGLOIS, ten westen de Gang en ten oosten de Weduwe VAN RIEL, gequoteerd A. N°. 481, op het kadaster voorkomende sectie B. N°. 799, bewoond bij GERRIT ROOVERS.

10°. Eene HUIZINGE en ERVE, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, op de noordzijde van de Wilde-Steeg of Potkanstraatje aldaar, belend oost P. DE BRUYN, west M. VAN RIEL, zuid de Steeg en noord de erven KOSTERMANS, gequoteerd C. N°. 280, en op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 1044, in huur bij de Weduwe P. DE MOOIJ.

11°. Eene HUIZINGE, STAL of SCHUUR, PLEIN en ERVE, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, op de oostzijde van den Nieuwen Haagdijk of Fellen-Oord aldaar, belend zuid het volgende perceel, noord JAN PAULUSSEN, oost de Weduwe F. MOONEN en andere, en west de Straat, gequoteerd B. N°. 391, op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 460, bewoond bij JAN HOLLAARS.

12°. Eene HUIZINGE, GANG en twee ACHTER-WONINGEN, genaamd *de Gouden Leeuw*, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, op de oostzijde van den Nieuwen Haagdijk aldaar, zuid de LAURYSSEN, noord het vorige perceel, oost de Weduwe F. MOONEN en andere, en west de Straat, gequoteerd B. N°. 392, op het kadaster voorkomende sectie A. Nos. 461, 462 en 463, in huur de Huizinge bij MEIJER VAN STER, en de Achterwoningen bij JAN HOUTERMANS en H. VAN DONGEN.

13°. Eene HUIZINGE en ERVE, genaamd *de Rozenkrans*, staande en gelegen te Breda, Arrondissement als voren, op de westzijde van den Nieuwen Haagdijk, omtrent de Antwerpsche Poort aldaar, belend zuid de Weduwe ANTONIE BATEN, noord de erven HENDRIK BAX, oost de Straat, en west de Wal en andere, gequoteerd B. N°. 442, op het kadaster voorkomende sectie A. N°. 493, in huur bij PIETER FAAS.

Welke voorschreven Goederen zijn in beslag genomen ten verzoeke van den Heer EMMANUEL JOSEPH COLLIER, Koopman, gedomicilieerd te Amsterdam, die tot zijn Prokureur gesteld heeft Mr. PAULUS GOUVERNEUR, Advocaat-Prokureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Breda, wonende aldaar op de Veemarkt, Wijk A. N°. 555, ten laste van den Heer PIETER HUYSERS Az., Koopman en Aannemer, wonende te Breda, bij Proces-Verbaal van den Deurwaarder JOHANNES KORNELIS VEERMAN Jz., van den twaalfden Julij een duizend acht honderd zeven en dertig, dien zelfden dag door den Heer GYSBERT VAN DEN ENDEN, Griffier bij het Vredegeregt in het Kanton Breda, wonende te Breda, en door den Wel-Edel Gestrengen Heer Mr. JAN FRANS DE ROY, Burgemeester der Stad Breda, wonende aldaar, die beide van hetzelve kopij ontvangen hebben, gevriseerd, den volgenden dag te Breda geregistreerd, en op dien dag ook overgeschreven ten Kantore der Hypotheken aldaar, in deel drie, numero vijf en veertig, en ter Griffie van de Regtbank van Eersten Aanleg voornoemd, den veertienden daaraanvolgende, in deel drie Numero drie.

De eerste Afkondiging van de Memorie van Lasten heeft plaats gehad op Dingsdag den twee en twintigsten Augustus een duizend acht honderd zeven en dertig.

De voorschreven Goederen zijn ingezet als volgt: het eerste perceel op zes honderd gulden; het tweede perceel op drie honderd gulden; het derde perceel op vier honderd gulden; het vierde perceel op drie honderd gulden; het vijfde perceel op zes honderd gulden; het zesde perceel op een honderd gulden; het zevende perceel op vijftig gulden; het achtste perceel op vijftig gulden; het negende perceel op vijftig gulden; het tiende perceel op vijftig gulden; het elfde perceel op vijftig gulden; het twaalfde perceel op een honderd gulden en het dertiende of laatste perceel op vijftig gulden.

De provisionele toewijzing zal plaats hebben ter openbare Rolle van de Regtbank voornoemd, op Dingsdag den negentienden September een duizend acht honderd zeven en dertig.

De Prokureur van den Executant,
GOUVERNEUR.

Te Breda, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.